

Impacte econòmic d'esdeveniments de cultura popular i tradicional a Catalunya: Festa Major de Sant Martíà a Banyoles

Marta Llatcha. Gabinet Tècnic

1. Què és l'impacte econòmic?

La celebració d'un esdeveniment cultural contribueix a l'activitat econòmica i la recaptació fiscal, i per tant, té repercussió en termes de producció, renda (o valor afegit brut) i ocupació en l'economia d'una àrea territorial determinada. Els estudis d'impacte econòmic estimen i quantifiquen el conjunt d'activitats econòmiques originades directament o indirecta per un esdeveniment cultural en una àrea geogràfica concreta.

L'impacte econòmic d'un esdeveniment intenta copsar la magnitud dels recursos econòmics que entren en l'àrea d'influència econòmica d'aquest esdeveniment a causa exclusivament de la seva existència. Principalment cal esbrinar el valor de dues variables: el nombre total d'assistents que no resideixen a la zona i han estat directament atrets per l'esdeveniment i la despesa diària dins l'àrea d'influència d'aquests assistents. A més, cal individualitzar la despesa directa d'organització de l'acte.

2. La Festa Major de Sant Martíà de Banyoles

La Festa Major de Sant Martíà es va celebrar entre el 16 i el 20 d'octubre de 2014 a Banyoles. D'entre totes les activitats que formen part de la Festa Major, es van seleccionar, a l'hora de calcular l'impacte econòmic de la festa, les que semblaven més representatives pel públic que apleguen. Concretament, es van tenir en compte per al treball de camp quatre activitats organitzades per l'entitat Foment de Banyoles en el marc de la Competència de Cobles (CoCo): Competència de cobles joves i Competència d'orquestrats, el dissabte 18 d'octubre, i Concurs de colles sardanistes i Competència de cobles grans, el diumenge 19. A més, es van considerar també els concerts de nit del divendres i dissabte i la diada castellera i el concert de tarda de diumenge, que es van programar a l'espai de Barraques.

Una manera de llegir els resultats del càlcul d'impacte econòmic és en termes de creació d'activitat econòmica, és a dir, **el fet que existeixi la Festa Major de Sant Martíà activa l'economia del Pla de l'Estany de manera que augmenta el seu nivell de producció de béns i serveis per un valor equivalent a 571.942 euros.**

Des d'un punt de vista de renda, la interpretació dels resultats com a increment de la riquesa porta a afirmar que **el conjunt de ciutadania de la comarca disposa de 270.772 euros anuals extres**, que s'obtenen a partir del càlcul del valor afegit brut generat.

La tercera variable que s'ha de destacar quan s'avaluen els resultats d'un estudi d'impacte econòmic és l'ocupació: **l'esdeveniment comporta la creació de 7 llocs de treball nous, en còmput anual i jornada completa.** És important tenir en compte que la Festa Major no crea directament aquests llocs de treball, sinó que és l'augment d'activitat econòmica causat per Sant Martíà el que demanda nous treballadors.

A part dels resultats d'impacte econòmic segons les tres variables ja esmentades, la disponibilitat d'informació econòmica complementària permet configurar alguns indicadors interessants per calibrar la repercussió de la festa i l'eficiència dels recursos que s'hi destinen. Així, la dada sobre la renda evidencia que un esdeveniment cultural de 5 dies de durada és capaç de crear un nivell de riquesa que representa el 0,045 % del PIB anual de tota la comarca del Pla de l'Estany.

De la comparativa entre els recursos aportats per les administracions públiques directament a l'esdeveniment i la producció originada es desprèn un rendiment de la despesa pública: cada euro públic invertit en Sant Martíà acaba revertint en 5,9 euros en termes de producció de béns i serveis a la comarca. De la mateixa manera es pot calcular el rendiment del pressupost total de l'organització, que es multiplica per 2,7 en aquest cas. La Taula 1 recull de forma esquemàtica els principals resultats que s'han esmentat en aquest apartat.

Taula 1. Resultats principals	
Impacte econòmic	
Impacte econòmic sobre la producció	571.942 €
Impacte econòmic sobre el valor afegit brut (renda)	270.772 €
Impacte econòmic sobre l'ocupació	7 llocs
Altres indicadors	
Incidència en el PIB anual	0,045 %
Factor multiplicador de la despesa pública	5,9
Factor multiplicador del pressupost	2,7

2.1. Estructura econòmica Pla de l'Estany

Per posar en context l'abast de la Festa Major respecte de l'economia local, cal tenir una idea de la composició de l'activitat econòmica de la comarca. El Pla de l'Estany és la tercera comarca més petita de Catalunya, agrupa 31.554 persones en 11 municipis amb Banyoles de capital i centre econòmic. L'any 2010 el PIB del Pla de l'Estany va ser de 640,5 milions d'euros, el 0,3 % del total de Catalunya i el 3,5 % de les comarques gironines. El PIB per habitant és de 21.000 euros, inferior a la mitjana de Catalunya i de les comarques gironines, 27.000 i 25.200 euros respectivament.

L'economia de la comarca està basada principalment en el sector serveis, amb un pes del 55,3 % del total de l'activitat econòmica de la comarca. Entre 2010 i 2013 el PIB del Pla de l'Estany ha crescut un 1,5 % en contrast amb la disminució del 0,4 % del PIB català. Aquesta millora del PIB de la comarca ha estat fruit del fort impuls de l'agricultura, i en menor mesura de la indústria.

Tot i la importància del sector serveis, el turisme representa una petita part del volum de l'activitat econòmica: el sector de l'hostaleria representa el 6,4 % del PIB de la comarca, per sota de la mitjana gironina, i la capacitat hotelera i l'ocupació al Pla de l'Estany és menor que a les comarques veïnes. Aquests dos fets demostren que la resta de comarques gironines estan molt més orientades al turisme que el Pla de l'Estany.

Els productes turístics més valorats de la comarca estan relacionats amb l'esport i la natura, gràcies a l'existència de l'estany i la seva conca, i intenten aprofitar el ric patrimoni natural per dinamitzar i atreure turisme durant tot l'any. Algunes activitats que s'ofereixen són un triatló, visites familiars de cap de setmana, senderisme i circuits de ciclisme tot terreny, a part de preparar les instal·lacions per a esportistes de rem i piragüisme.

2.2. Les claus del teixit associatiu banyolí: voluntariat i independència

Banyoles té un moviment associatiu molt desenvolupat vinculat en gran part a entitats de cultura popular i tradicional, que treballen essencialment des del voluntariat. El tret característic i principal valor social de la Festa Major de Banyoles és que una gran part de les activitats estan organitzades per les entitats culturals de la ciutat. Tant les activitats al voltant del món de la sardana organitzades per Foment de Banyoles, com les Barraques, organitzades per un bon nombre d'entitats sota el paraigua de l'Agrupació Barraques, són el resultat directe de l'acció de la societat civil de Banyoles. En total 385 persones voluntàries participen directament en l'organització de la festa i al voltant de 1.000 formen part activa de les activitats.

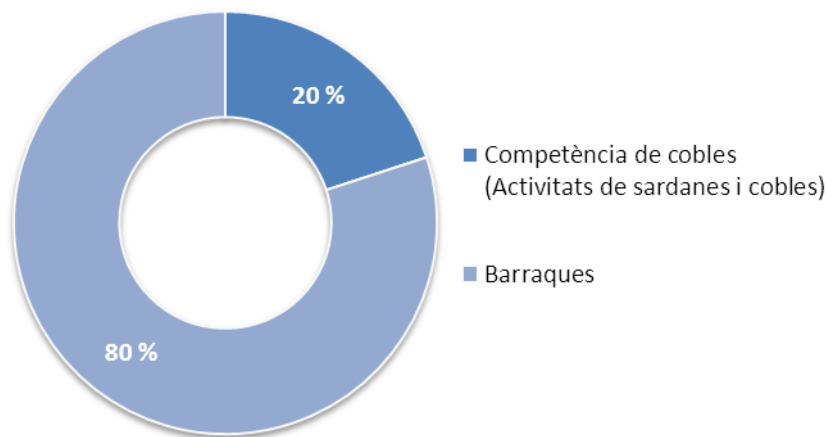
Tot i que l'Ajuntament de Banyoles atorga regularment ajuts a les entitats del municipi, les associacions mantenen la seva independència funcional gràcies al fet que no compten exclusivament amb finançament públic. Els ingressos a Barraques signifiquen una part considerable d'aquest objectiu de finançament privat, que arriba de mitjana al 50 % dels seus fons.

2.3. Perfil i consum del públic assistent

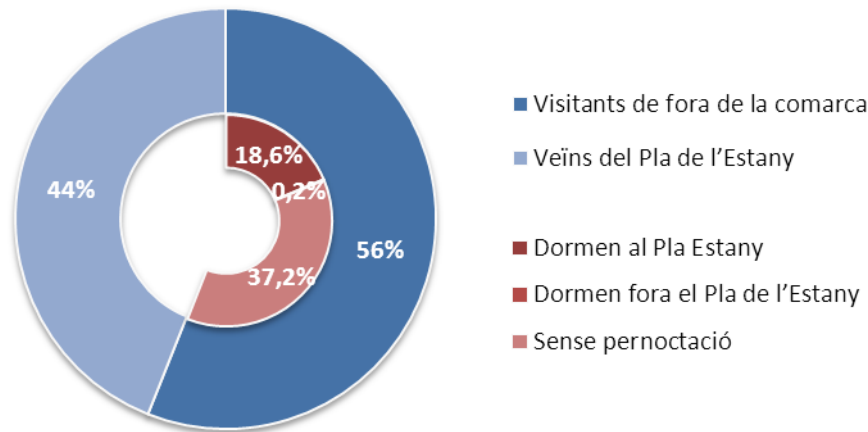
Durant el treball de camp que es va desenvolupar entre els dies 17 i 19 d'octubre de 2014 a Banyoles, es van fer enquestes als visitants de l'esdeveniment per conèixer les seves pautes de consum i el volum de despesa que van fer. Algunes d'aquestes dades s'utilitzen directament per al càlcul d'impacte econòmic i d'altres ofereixen informació molt útil per radiografiar el perfil d'assistent que és atret per la festa.

L'edició de 2014 de la Festa Major de Sant Martíà va aconseguir aplegar 20.587 assistents durant els tres dies principals d'activitats. A través de les enquestes, s'han pogut estimar les pautes de comportament i consum d'aquests visitants. El gràfic 1 divideix els assistents entre les dues tipologies d'actes que visiten, malgrat que hi ha alguns visitants, uns 900, que participen indistintament dels dos tipus d'activitats.

Gràfic 1. Assistents a Sant Martíà segons activitats on participen

Segons el lloc de residència, els assistents a Banyoles es poden classificar com a veïns de l'àrea d'influència de la festa —Pla de l'Estany— o com a forans, que representen el 56 % d'enquestats. No obstant això, pel que fa als visitants de fora de la comarca, és imprescindible tenir en compte que una majoria (66,5 %) tornen al seu domicili a passar la nit i, per tant, gaudeixen de la festa com a sortida d'un sol dia. El gràfic 2 presenta els resultats d'aquestes dues qüestions.

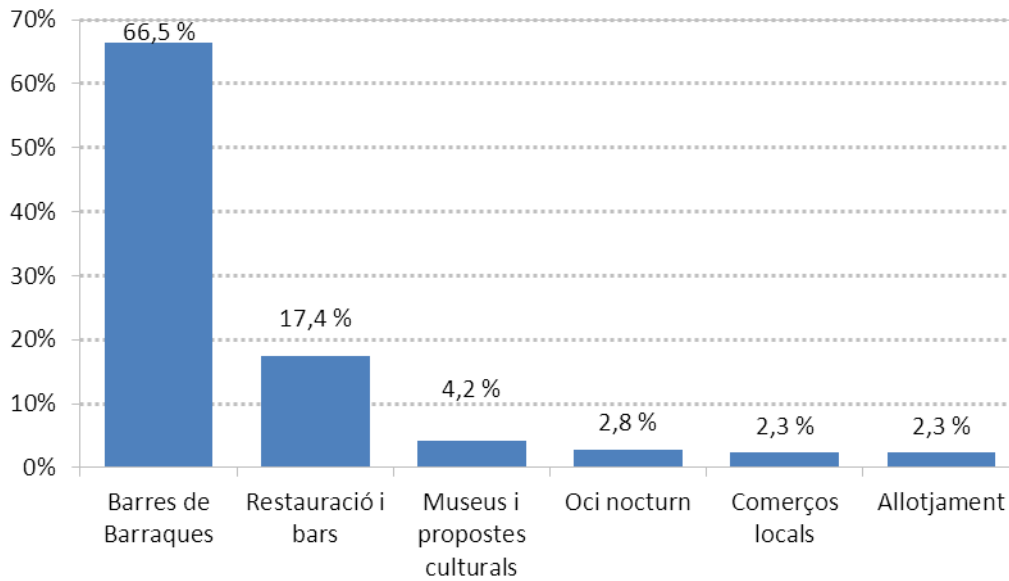
Gràfic 2. Assistents a Sant Martírià, segons procedència i lloc de pernoctació

Quant a les pautes de consum i despesa dels visitants, hi ha una diferència significativa entre la despesa de les persones que es queden a dormir a causa de la celebració de la festa i la resta d'assistents. Així, la despesa diària mitjana se situa al voltant dels 28,5 euros, als quals se n'han d'afegir 18 més si la persona pernocta fora del seu domicili.

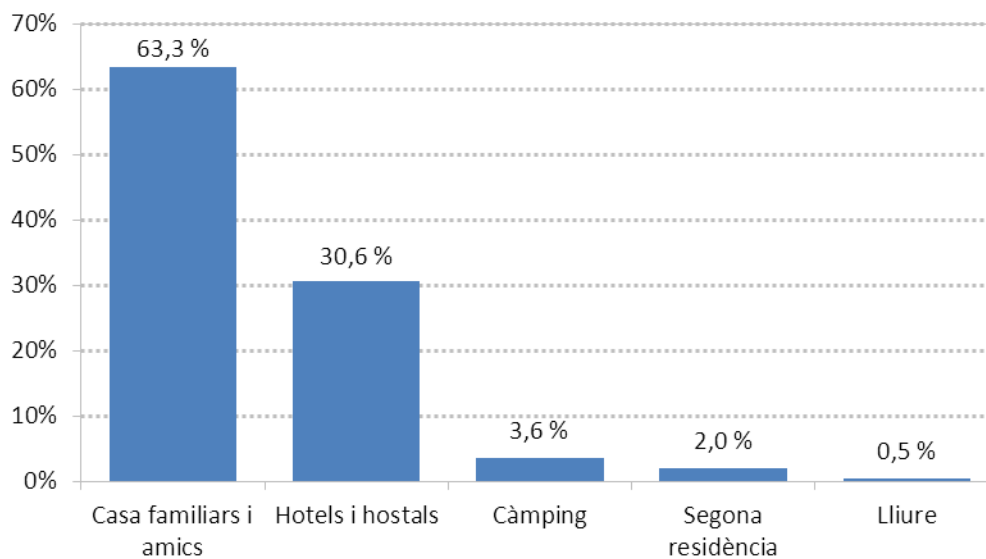
Gràfic 3. Despesa diària personal segons tipus d'assistent

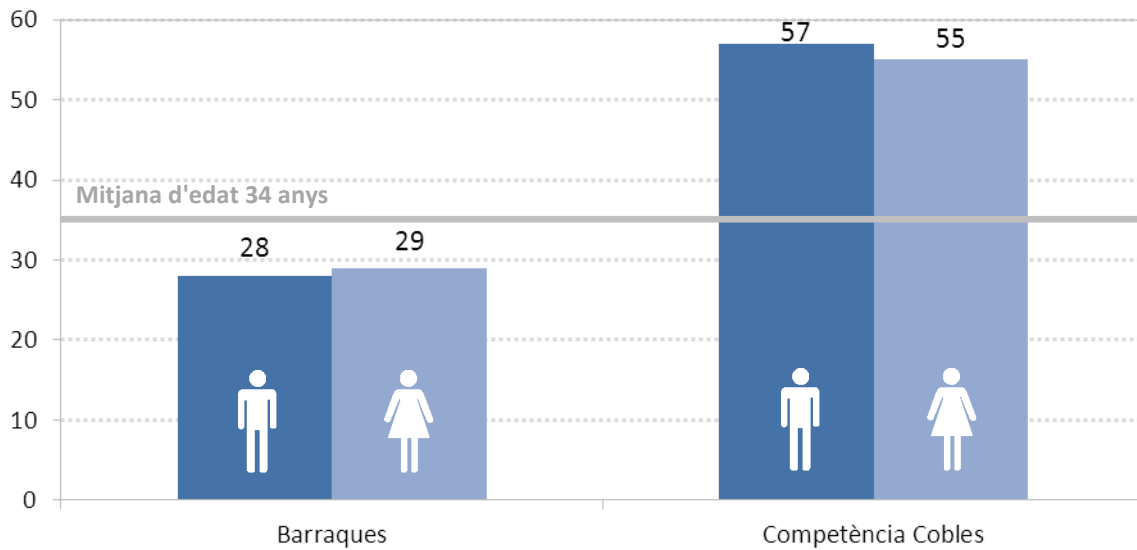
Visitant amb pernoctació	46,6 €
Despesa diària mitjana	28,5 €
Veí del Pla de l'Estany	28,5 €
Visitant sense pernoctació	20,0 €

Tenint en compte aquest consum, destaca especialment la concentració de la despesa en l'àmbit de la restauració, ja sigui a les barres de Barraques o en bars i restaurants, que acumula un 84 % de la despesa diària dels assistents. El gràfic 4 mostra com els visitants a Sant Martírià reparteixen la despesa entre diversos serveis.

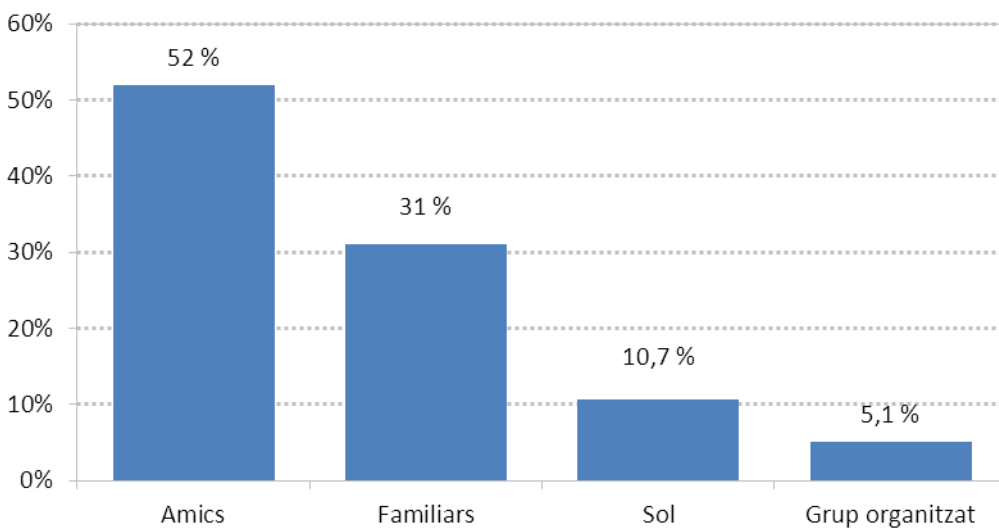
Gràfic 4. Distribució de la despesa diària dels assistents per tipus de despesa

També és important remarcar que més de la meitat dels visitants que pernocten a la zona ho fan en cases de familiars i amics i, per tant, no registren despesa en allotjament. Pel que fa als allotjaments de pagament, lideren el rànquing els hotels i els hostals a molta distància dels càmpings, com s'aprecia al gràfic 5.

Gràfic 5. Distribució dels assistents, segons tipus d'allotjament

Gràfic 6. Mitjana d'edat dels assistents per sexe i tipus d'activitats

Quant a la companyia que busquen els assistents per visitar la Festa Major de Sant Martíà, més de la meitat dels enquestats declaren participar de la festa amb amics i, en segon lloc, gairebé un terç dels visitants decideixen gaudir-ne en companyia de la família.

Gràfic 7. Acompanyants dels assistents a Sant Martíà

3. Metodologia de càlcul de l'impacte econòmic

Aquest document analitza l'impacte econòmic d'un esdeveniment de cultura popular i tradicional a Catalunya l'any 2014. El càlcul d'impacte econòmic s'ha fet seguint la metodologia del *Protocol d'avaluació de l'impacte econòmic d'esdeveniments i institucions culturals* dels professors Modest Fluvià, Ricard Rigall i Albert Saló, de la Universitat de Girona, editat pel Gabinet Tècnic del Departament de Cultura i disponible a l'[enllaç](#) següent.

Les principals fonts d'informació del treball han estat les entrevistes dutes a terme a una selecció representativa de persones vinculades a la vida cultural, social i econòmica del territori, les enquestes sobre consum, despesa i pautes de comportament dels visitants dels esdeveniments i altra informació necessària recollida durant el treball de camp i, finalment, altres dades d'interès sobre el territori.

La recollida d'informació imprescindible per fer aquest treball ha estat possible gràcies a la col·laboració desinteressada de les entitats organitzadores de les festes i altres entitats involucrades, de l'Ajuntament de Banyoles i d'altres persones relacionades amb la festa a diversos nivells, que han col·laborat en el treball de camp.

El procediment que se segueix per calcular l'impacte econòmic és el següent:

- Determinació de l'àrea d'influència econòmica de l'esdeveniment
- Recompte dels assistents a l'esdeveniment
- Càlcul de la despesa directa
- Càlcul de la despesa vinculada
- Càlcul de l'efecte induït
- Càlcul de l'activitat econòmica creada en termes d'augment de la producció, del valor afegit brut (renda) i de l'ocupació

3.1. Àrea d'influència econòmica

L'àrea d'influència econòmica d'un esdeveniment és la zona econòmica funcional que inclou el municipi on se celebra aquest esdeveniment i està condicionada per les relacions comercials i laborals dels habitants de la població amb els municipis veïns. Els límits de l'àrea d'influència no coincideixen necessàriament amb les fronteres administratives comarcals o provincials. L'àrea d'influència s'ha de delimitar per cada cas específic tenint en compte els estudis sobre àrees comercials que apareixen en alguns anuaris econòmics i l'experiència dels habitants del territori. En el cas de Sant Martíria a Banyoles, l'àrea d'influència econòmica és la comarca del Pla de l'Estany.

3.2. Recompte d'assistents

Una de les magnituds indispensables per al càlcul d'impacte econòmic és el nombre total d'assistents. Hi ha diferents mecanismes de recompte de persones segons les característiques del municipi, l'espai on se celebri l'esdeveniment i el nombre d'activitats que s'analitzin. Quan les activitats tenen lloc en espais tancats amb entrades numerades o límit d'aforament, tan sols cal aconseguir el nombre d'entrades venudes o distribuïdes o fer-ne el recompte en l'accés a l'espai.

En canvi, el sistema més comú per a zones a l'aire lliure és el càlcul de la densitat d'ocupació de superfícies a través de la presa de fotografies elevades i simultànies al conjunt d'espais que es pretén analitzar. Posteriorment, es parcel·la l'espai en zones amb igual densitat i s'assigna un nombre de persones per metre quadrat, segons l'observació de les fotografies.

Quan no és possible l'ús de fotografies o existeix la voluntat de contrastar els resultats amb altres mètodes, i sempre que les característiques del municipi ho permetin, es pot fer un recompte de vehicles en aparcaments autoritzats, tenint en compte que aleshores també cal un treball de camp sobre el nombre d'ocupants per vehicle per extreure'n una mitjana.

Per al recompte d'assistents a la Festa Major de Banyoles es va fer servir el mètode de densitat d'ocupació de superfícies a través de fotografies combinat amb una estimació de visitants dels dies no recomptats a partir de l'extrapolació del consum de pa i, a mode de contrast, el recompte de vehicles estacionats als aparcaments habilitats juntament amb un mostreig del nombre d'ocupants dels vehicles.

3.3. Impacte econòmic total: efectes directe, vinculat i induït

Es considera **efecte directe** d'un esdeveniment cultural la despesa necessària per a l'organització de la festa, que es fa efectiva al territori comprès dins la seva àrea d'influència. És a dir, es pren com a referència el pressupost de l'esdeveniment i es comptabilitzen tan sols les despeses que tenen lloc al territori. Per tant, queden fora del còmput els caixets dels artistes que no siguin locals, les despeses financeres i qualsevol altre pagament a proveïdors forans.

L'**efecte vinculat** a una festa de cultura popular i tradicional correspon a la despesa dels visitants que arriben de fora de l'àrea d'influència econòmica del municipi especialment atrets per la festa. Aquesta despesa té com a origen l'existència de l'esdeveniment cultural, però pot no estar directament associada a béns i serveis de la festa. Es comptabilitzen aquí els desemborsaments en concepte d'allotjament, manteniments, adquisicions a comerços locals, entrades a museus i altres propostes culturals o de lleure. Les despeses de transport mai no es tindran en compte en aquest còmput.

Tant la despesa directa com la vinculada provoquen onades de producció i renda que a la vegada produeixen nova despesa o estalvi. És a dir, l'arribada de nous recursos econòmics a l'àrea d'influència a causa de l'esdeveniment cultural fa augmentar la renda d'alguns ciutadans a l'interior del territori. Aquestes persones disposen d'uns ingressos extres que poden gastar o estalviar. Si decideixen gastar-los al municipi, altres ciutadans veuran augmentada la seva renda i podran, al seu torn, augmentar la seva despesa o estalvi. Aquestes onades de nova producció i renda, que van diluint-se de mica en mica, conformen l'**efecte induït** de la despesa inicial.

L'efecte induït es calcula aplicant un coeficient multiplicador a l'agregació de la despesa directa i vinculada. Aquest multiplicador apareix al treball *El compte satèl·lit de la cultura de Catalunya 2005* publicat conjuntament per l'Institut d'Estadística de Catalunya i el Departament de Cultura ([enllaç](#)) i permet estimar el valor de les onades posteriors de producció degudes a la celebració d'un esdeveniment cultural. Per cadascuna de les tres variables s'aplica un coeficient multiplicador diferent.

Finalment, la suma dels tres tipus diferents d'efectes (directe, vinculat i induït) es correspon amb l'impacte econòmic total de la festa i es presenta en termes de tres variables: producció, valor afegit brut (renda) i ocupació.

Font: *Impacte econòmic de la Festa Major de Sant Martíria a Banyoles 2015*

Data de publicació: Juny 2015

Edita: Gabinet Tècnic

ISSN: 2385-3255

Dipòsit legal: B 5700-2014

[Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 No adaptada de Creative Commons](#)